

Adrian SZUMSKI

<https://orcid.org/0000-0001-8723-5651>

Uniwersytet Wrocławski

Polskie kontyngenty policyjne w misjach pokojowych ONZ w latach 1992–2023

Streszczenie

Udział w misjach pokojowych ONZ stanowi jedną z form międzynarodowej współpracy Policji polskiej, która należy do ustawowych zadań tej formacji. Polskie kontyngenty policyjne wysyłane w ramach misji ONZ, pomimo że niewielkie pod względem liczebności, to jednak odegrały pewną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa, jak również przynosiły korzyści wizerunkowe, a także miały znaczenie dla wymiany doświadczeń i rozwijania kontaktów z policjami innych państw. Udział w zagranicznych misjach pokojowych spowodował też zmiany o charakterze instytucjonalno-prawnym w Policji.

Słowa kluczowe: Kontyngenty policyjne, misje pokojowe, ONZ, Policja.

Wprowadzenie

Aktualnie obowiązująca ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji¹ wymienia szereg zadań tej formacji, wśród których niewątpliwie istotna jest współpraca międzynarodowa, wynikająca z art. 1 ust. 2 pkt 7 oraz ust. 3 ww. ustawy. Zadanie to jest ważne zarówno ze względu na umiędzynarodowienie zjawiska przestępczości, jak też z uwagi na aktywność Polski w zapewnianiu szeroko pojętego bezpieczeństwa międzynarodowego. Aktywność ta sukcesywnie wzrastała, zwłaszcza od przełomu lat 80. i 90. XX w., co związane było z jednej strony z przemianami demokratycznymi w kraju, a z drugiej – z postępującymi procesami globalizacyjnymi i integracyjnymi. Międzynarodowa współpraca Policji polskiej realizowana była i jest w różnych formach, w tym poprzez udział w operacjach poza granicami kraju, prowadzonych pod egidą Organizacji Narodów Zjednoczonych,

---

¹ Dz.U. 1990, nr 30, poz. 179 z późn. zm.

Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Unii Europejskiej, Unii Zachodnioeuropejskiej czy Departamentu Stanu Stanów Zjednoczonych Ameryki². W niniejszym opracowaniu przedstawiony zostanie udział funkcjonariuszy Policji w operacjach pokojowych prowadzonych pod auspicjami organizacji uniwersalnej, jaką jest ONZ.

Operacje pokojowe ONZ z udziałem Policji polskiej

Biorąc pod uwagę całościową historię uczestnictwa Polski w operacjach pokojowych, należy stwierdzić, że funkcjonariusze Policji zaczęli brać udział w tego rodzaju przedsięwzięciach stosunkowo późno, gdyż dopiero od początku lat 90. XX w.

Pierwszą policyjną misją pokojową pod egidą ONZ był udział w ramach sił UNPROFOR (United Nations Protection Force) na terenie byłej Jugosławii, w latach 1992–1995. Działalność polskiego kontyngentu policyjnego (pierwsza grupa liczyła 30 osób, a łącznie w podanym okresie było to 88 funkcjonariuszy), wysłanego na podstawie stosownej uchwały Rady Ministrów, koncentrowała się na ochronie konwojów z pomocą humanitarną, ochronie ludności cywilnej i nadzorowaniu przestrzegania praw człowieka, pomocy w rozładowywaniu napięć etnicznych, a także obserwacji przemieszczania się uchodźców i osób wysiedlonych³.

Kolejna operacja, w którą zaangażowana była Policja, to UNGCI (United Nations Guards Contingent in Iraq) w Iraku. Polscy funkcjonariusze (5 policjantów) służyli w niej w latach 1995–1996, a misja polegała przede wszystkim na⁴:

- patrolowaniu irackiego Kurdystanu;
- organizacji i nadzorowaniu ochrony obiektów i własności ONZ;
- doradzaniu agencjom ONZ oraz organizacjom pozarządowym w sprawach komunikacji i bezpieczeństwa;
- monitorowaniu tras podróży, eskortowaniu konwojów przewożących bardzo ważne osoby oraz z pomocą humanitarną;
- wsparciu medycznym członków UNGCI i pracowników misji zagranicznych;
- gotowości do przeprowadzenia nagłej ewakuacji cudzoziemców w przypadku zaistnienia takiej konieczności.

W ramach operacji prowadzonych pod egidą ONZ, Policja uczestniczyła również w składzie sił UNTAES (United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium) w Chorwacji, w latach 1996–1998.

---

² <https://info.policja.pl/inf/wspolpraca-miedzynarod/misje-pokojowe/47732,Misje-pokojowe-informacje-ogolne.html>, [dostęp: 27.07.2023].

³ A. Krzemińska, *Udział polskich kontyngentów policyjnych w misjach poza granicami kraju*, „Obronność. Zeszyty Naukowe” 2015, nr 4 (16), s. 50.

⁴ <https://swmsw.pl/?p=376>, [dostęp: 27.07.2023].

Służbę w ramach tej misji pełniło 8 polskich policjantów, a jej mandat obejmował⁵:

- nadzorowanie oraz ułatwianie procesu demilitaryzacji;
- monitorowanie powrotu uchodźców;
- utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa;
- stworzenie tymczasowych sił policyjnych;
- wykonywanie zadań związanych z administracją publiczną i służbą cywilną, w tym organizowanie wyborów.

Jedną z najbardziej tragicznych „odstępów” konfliktu zbrojnego na terenie byłej Jugosławii była wojna w Bośni, a wśród instrumentów mających stabilizować sytuację w tym regionie po zakończeniu walk należy wymienić misję sił UNIPTF (United Nations International Police Task Force) w Bośni i Hercegowinie, na którą wysłany został także 30-osobowy polski kontyngent policyjny (łącznie, w latach 1996–2002 służyło tam 267 funkcjonariuszy z Polski).

Do zadań sił działających w ramach misji UNIPTF należało⁶:

- monitorowanie powrotu uchodźców;
- tworzenie sił policyjnych;
- zapewnienie prawidłowych wyborów;
- pomoc przy wprowadzaniu porozumień pokojowych kończących działania wojenne.

Rozpad ZSRR skutkowałam licznymi konfliktami zbrojnymi na obszarze postradzieckim, jednym z nich była wojna domowa w Tadżykistanie. Potrzeba ustabilizowania sytuacji spowodowała powołanie przez Radę Bezpieczeństwa ONZ misji UNMOT (United Nations Mission of Observers in Tajikistan), w której w latach 1998–2000 brało udział 2 policjantów z Polski. W przypadku tej misji zadania mandatowe obejmowały⁷:

- nadzór nad wprowadzaniem porozumienia tymczasowego zawieszenia broni i zakończenia innych wrogich działań na granicy tadżycko-afgańskiej i wewnątrz kraju na czas rozmów rozjemczych;
- dochodzenie przypadków naruszeń zawieszenia broni, pełnienie misji dobrych usług przewidzianych w porozumieniu, utrzymywanie bliskich kontaktów ze stronami konfliktu, jak też z misją Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (później Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie) i siłami Wspólnoty Niepodległych Państw stacjonującymi w Tadżykistanie;
- zapewnienie wsparcia i wszelkiej pomocy wysiłkom podejmowanym przez specjalnego wysłannika sekretarza generalnego ONZ oraz udział w niesieniu pomocy humanitarnej.

⁵ http://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/untaes.php, [dostęp: 28.07.2023].

⁶ http://sbn.republika.pl/polic_mis_pok.html, [dostęp: 12.09.2013].

⁷ https://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unmot.php, [dostęp: 28.07.2023].

UNMIK Kosowo (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo) to kolejna operacja pokojowa na terenie dawnej Jugosławii, w którą zaangażowana była Policja polska, w latach 1999–2008. Misja realizowała następujące zadania mandatowe⁸:

- pełnienie podstawowych funkcji administracyjnych Kosowa;
- dążenie do ustanowienia trwałej autonomii i samorządności w Kosowie;
- ułatwianie politycznego procesu określającego przyszły status Kosowa;
- koordynacja pomocy humanitarnej, przy współpracy ze wszystkimi podmiotami międzynarodowymi;
- popieranie odbudowy najważniejszej infrastruktury w prowincji;
- promowanie przestrzegania praw człowieka;
- utrzymanie porządku i bezpieczeństwa przez policjantów służących w misji do czasu powołania lokalnych sił porządkowych;
- zapewnienie bezpiecznego powrotu wszystkim uchodźcom;
- promowanie bezpieczeństwa, stabilności i przestrzegania praw człowieka na terenie Kosowa, przy współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, a także całą społecznością międzynarodową.

Wchodzący w skład UNMIK polski kontyngent w Kosowie złożony był z Jednostki Specjalnej Polskiej Policji (JSPP), liczącej 115 funkcjonariuszy oraz 8 ekspertów policyjnych. Realizował zadania polegające m.in. na konwojowaniu i ochronie osób oraz wartości pieniężnych, ochronie i zabezpieczeniu miejsc i obiektów sportowych, zakładów karnych i aresztów, enklaw mniejszości narodowych, dworców oraz imprez masowych, zabezpieczeniu i ochronie przejść granicznych, asystowaniu w działaniach policji cywilnej, a także wykonywaniu innych zadań zleconych przez szefa misji⁹. Łącznie, na przestrzeni wszystkich lat, w misji wzięło udział 1820 policjantów z Polski¹⁰.

W latach 2003–2009 Policja brała udział w operacji sił UNOMIG (United Nations Observer Mission in Georgia) w Gruzji. Służbę w podanym okresie pełniło 8 policjantów, którzy zajmowali się¹¹:

- monitorowaniem i nadzorowaniem sytuacji;
- doradztwem udzielanym służbom porządku publicznego, działającym na terenie Gruzji;
- tworzeniem warunków powrotu dla uchodźców i przesiedlonych.

UNMIL Liberia (The United Nations Mission in Liberia) to pierwsza misja ONZ na kontynencie afrykańskim, w której uczestniczyli funkcjonariusze Policji polskiej. Polska delegowała swoich przedstawicieli (po 3 w każdej rotacji) w latach

⁸ https://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unmik.php, [dostęp: 29.07.2023].

⁹ P. Zalewski, *Międzynarodowa współpraca polskiej Policji w świetle teorii dóbr publicznych*, „Kultura Bezpieczeństwa” 2020, nr 37, s. 101.

¹⁰ I. Sieńko, *Misje policyjne i oficerowie łącznikowi*, „Kwartalnik Policyjny” 2014, nr 4, s. 30.

¹¹ P. Zalewski, op. cit., s. 102.

2004–2018, a ich rolą był współudział w ustanawianiu sprawnie i skutecznie działających służb porządku publicznego w Republice Liberii, a także przygotowywanie oraz prowadzenie akcji i operacji policyjnych. Dodatkowo polscy policjanci wspierali akcje humanitarne¹².

Ostatnią z misji pod egidą ONZ z udziałem funkcjonariuszy Policji polskiej jest UNMISS (United Nations Mission in South Sudan) w Sudanie Południowym. UNMISS jest to druga misja w Afryce i jednocześnie jedyna operacja ONZ-owska, w której przedstawiciele tej formacji nadal biorą udział (od 2022 r.). Polska odelegowała do misji 3 funkcjonariuszy w charakterze doradców wspierających lokalne służby ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego. Stanowi to duże wyzwanie, biorąc pod uwagę fakt, że funkcjonariusze miejscowej policji zostali powołani z armii Sudanu Południowego, a w konsekwencji nie mają wzorców zarządzania i sposobów pełnienia służby, zaś te, które są im przekazywane zgodnie z przyjętymi międzynarodowymi standardami, nie są chętnie wdrażane i realizowane. Dodatkowo misja nastawiona jest na nawiązanie dobrych kontaktów z miejscową ludnością, a także ma za zadanie poznanie ich potrzeb¹³.

Porównując powyższe operacje, można w nich znaleźć zarówno cechy wspólne, jak też różnice. Elementem charakterystycznym wszystkich polskich kontyngentów policyjnych jest ich niewielka liczebność, co ma swoje zalety i wady. Zaletą są niewątpliwie mniejsze wyzwania logistyczne i organizacyjne na etapie tworzenia i funkcjonowania misji, a także stosunkowo niewielkie koszty takich przedsięwzięć, które – zgodnie z praktyką ukształtowaną w ONZ – mogą być zwracane przez Organizację państwu uczestniczącemu w takiej operacji (ONZ zobowiązała się np. do zwrotu Polsce całości poniesionych kosztów w postaci miesięcznych rat leasingowych, w odniesieniu do działalności Jednostki Specjalnej Polskiej Policji w ramach misji UNMIK)¹⁴. Natomiast mankamentem takich misji jest to, że są one mniej „medialne”, a wiadomości ich dotyczące rzadziej przebijają się do szerszej opinii publicznej.

Wspólną cechą jest też fakt, że w dużej mierze były to operacje na terenie Europy lub bezpośredniego jej sąsiedztwa (państwa byłej Jugosławii czy obszar postradziecki). Takie zaangażowanie jest zrozumiałe z punktu widzenia położenia geograficznego i geopolitycznego oraz interesów RP, a także prowadzonej przez Polskę polityki zagranicznej.

Z kolei widoczne jest zróżnicowanie zadań, co jest wynikiem zarówno specyfiki danej misji, jak też faktu, że Karta Narodów Zjednoczonych nie zawiera jednoznacznych wskazówek dotyczących charakteru i zakresu misji pokojowych ONZ¹⁵. Misje pokojowe nie są bowiem instrumentem wprost wymienionym

¹² I. Sieńko, op. cit., s. 30.

¹³ A. Chyliński, *Powrót do Afryki*, „Gazeta Policyjna” 2022, nr 6, s. 6.

¹⁴ <https://swmsw.pl/?p=827>, [dostęp: 28.07.2023].

¹⁵ R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2005, s. 314.

w Karcie, a jedynie wynikają z celów ONZ zawartych w art. 1. Funkcjonowanie misji pokojowych w systemie Narodów Zjednoczonych opiera się raczej na prestiżu tych operacji, wypracowanym w toku wieloletniej praktyki, stanowiąc przy tym swego rodzaju środek zastępczy, wobec niemożności realizacji koncepcji zbiorowego bezpieczeństwa¹⁶. Zadania mandatowe zależą zatem od istniejących w danym przypadku potrzeb, warunków miejscowych oraz zakresu osiągniętego porozumienia w ramach organu ONZ podejmującego decyzję o operacji, oraz zakresu zgody państwa, na którego terytorium siły ONZ mają się znaleźć. Jednak w każdym z wymienionych przypadków rola funkcjonariuszy sprowadzała się głównie do przedsięwzięć monitorujących, wspierających, doradczych, w sposób nienaruszający suwerenności władz centralnych i lokalnych, gdzie realizowane były zadania.

Znaczenie i konsekwencje udziału polskich kontyngentów policyjnych w misjach pokojowych ONZ

Odnosząc się do znaczenia udziału policjantów z Polski w operacjach pokojowych ONZ, należy stwierdzić, że rola tych kontyngentów z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa jest ograniczona, co wynika z samej ich istoty, czyli niewielkiej liczebności oraz ściśle określonych zadań mandatowych. Można jednak mówić o pewnych korzyściach, które z nimi się wiążą. Przede wszystkim, w wymiarze globalnym, udział ten przekłada się na wzrost dostępności tzw. globalnych dóbr publicznych¹⁷, do których zalicza się także bezpieczeństwo. Misje

---

¹⁶ M. Minkina, *Misje i operacje pokojowe*, [w:] *Współczesne bezpieczeństwo*, red. W. Fehler, Toruń 2003, s. 154.

¹⁷ Pojęcie dóbr publicznych nie jest jednolicie rozumiane w nauce. Część autorów traktuje je jako kategorię rzeczy publicznych wyodrębnianą według kryterium powszechnej dostępności i podania regulacjom prawa publicznego, inni opowiadają się za szerszym pojęciem, obejmującym dodatkowo dobra osobiste, dobra grupowe, czyste powietrze, energię, stan spokoju i bezpieczeństwa, niektórzy z kolei, oprócz ww. elementów, zaliczają tutaj również korzyści związane ze świadczeniem usług – szerzej zob.: M. Kasiński, *Dobra publiczne, świadczenia publiczne, obowiązki publiczne*, [w:] *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, red. M. Stahl, Warszawa 2021, s. 124. Z kolei globalne dobra publiczne mogą być definiowane jako dobra publiczne spełniające dwa kryteria. Po pierwsze, korzyści z tych dóbr muszą mieć wyraźnie publiczny charakter, tj. cechować się brakiem rywalizacji w konsumpcji i niewykluczeniem z dostępu do korzyści, aby zaliczać się do kategorii dóbr publicznych. Po drugie, korzyści z globalnych dóbr publicznych mają charakter dość uniwersalny w odniesieniu do państw (obejmują więcej niż jedną grupę krajów), ludzi (dotyczą kilku, a najlepiej wszystkich grup ludności) i pokoleń (dotyczą obecnych i przyszłych pokoleń, a przynajmniej wpływają na potrzeby obecnych pokoleń, nie wykluczając możliwości rozwoju dla tych przyszłych), zob.: M. Pachocka, *Globalne dobra publiczne w kontekście koncepcji zrównoważonego rozwoju w działalności WHO i UNDP*, [w:] *Zrównoważony rozwój a globalne dobra publiczne w teorii*

pokoju przyczyniają się bowiem do wspierania państw i regionów poprzez wzmocnienie ich funkcji politycznych, gospodarczych lub społecznych. Aktywność w tych sferach przekłada się na wzrost dostępności globalnych dóbr publicznych, takich jak bezpieczeństwo, które z kolei są środkiem do rozwoju takich dóbr, jak np. edukacja, ochrona zdrowia i rozbudowa infrastruktury¹⁸.

Wśród korzyści należy też wymienić bezpośredni kontakt z funkcjonariuszami policji innych państw członkowskich ONZ, uczestniczących w misji – umożliwia to wymianę doświadczeń czy uwag związanych z systemem szkolenia. Warto tutaj zwrócić uwagę, że kandydatom do udziału w misjach stawia się wysokie wymagania, m.in. jest to wiedza z zakresu funkcjonowania pionu kryminalnego, w tym wykonywanie czynności procesowych, umiejętność przeprowadzania interwencji policyjnych zgodnie z przyjętymi międzynarodowymi standardami, taktyka działań jednostek specjalnych oraz koordynacja logistyczna i wsparcie psychologiczne. Tego rodzaju doświadczenie może być przydatne nie tylko funkcjonariuszom państwa goszczącego, ale też policjantom innych państw uczestniczących w misji¹⁹. Należy również stwierdzić, że pogłębiania w ten sposób współpraca z policjami innych państw może przynieść korzyści nie tylko podczas kolejnych operacji pokojowych, ale także w innych sferach związanych ze współpracą policyjną.

Udział w operacjach pokojowych ONZ jest korzystny wizerunkowo, albowiem policyjne operacje pokojowe mają na celu utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa na terytoriach, na których jednostki są rozmieszczane. Udział w międzynarodowych siłach pokojowych pozwala zatem kształtować wizerunek Polski jako kraju dbającego o sprawy światowego pokoju i bezpieczeństwa, co jest niewątpliwie jednym z istotnych celów polityki zagranicznej państwa. Ponadto uczestnicząc w międzynarodowych operacjach pokojowych ONZ, Polska demonstruje przywiązanie do realizacji celów tej organizacji, wymienionych w Karcie Narodów Zjednoczonych. Zaangażowanie Polski jest przy tym doceniane przez samą organizację, o czym świadczy powierzanie polskim funkcjonariuszom wysokich stanowisk w strukturach organizacyjnych misji pokojowych, takich jak szefa sztabu UNIPTF w Bośni i Hercegowinie czy zastępcy dowódcy ds. administracyjnych UNMIK²⁰.

Udział w tego rodzaju przedsięwzięciach pozwala też „oddalać” od Polski zagrożenia związane z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, co bezpo-

---

i praktyce organizacji międzynarodowych, red. E. Latoszek, M. Proczek, M. Krukowska, Warszawa 2016, s. 67.

¹⁸ M. Leszczyński, *Bezpieczeństwo jako dobro publiczne w warunkach erozji państw narodowych*, „Studia i Materiały Wydziału Zarządzania i Administracji Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach” 2017, R. 21, nr 3, t. 2: *Myśl ekonomiczna, spółdzielczość, bankowość, samorządność*, s. 388, cyt. za P. Zalewski, op. cit., s. 112.

¹⁹ A. Chyliński, op. cit., s. 6.

²⁰ A. Krzemińska, op. cit., s. 54.

średnio wiąże się z zasadniczą rolą, którą Policja odgrywa w krajowym systemie bezpieczeństwa. Liczne regiony, w których działali polscy funkcjonariusze, to obszary poważnie zagrożone przestępczością, w tym zorganizowaną oraz terroryzmem²¹, dlatego budowanie tam rządów prawa i skutecznych służb zapobiegających i zwalczających przestępczość pośrednio przyczynia się do zmniejszania zagrożenia przestępczością także w Polsce.

Analizując konsekwencje udziału Policji w policyjnych operacji pokojowych pod egidą ONZ, należy też zauważyć, że uczestnictwo w misjach zagranicznych wymusiło zmiany w obowiązującym porządku prawnym. Warto tutaj zaznaczyć, że wszystkie operacje pokojowe, aż do wysłania pierwszego kontyngentu w ramach misji UNMIK, odbywały się bez konkretnego uregulowania statusu prawnego służących w nich funkcjonariuszy. Dopiero bowiem w 2001 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o Policji²², na mocy której został dodany Rozdział 10a, zatytułowany *Kontyngenty policyjne wydzielone do realizacji zadań poza granicami państwa*, gdzie zostały określone m.in. kwestie związane z tworzeniem i likwidacją kontyngentów policyjnych, uprawnieniami i obowiązkami policjantów delegowanych do służby poza granicami oraz ich uposażeniami. Stworzyło to jednoznaczne ramy prawne dla organizacji i działania zagranicznych kontyngentów policyjnych, także wysyłanych w ramach misji ONZ.

Przyjętych zostało także kilka innych aktów prawnych, regulujących szczegółowe aspekty wiążące się z funkcjonowaniem kontyngentów Policji za granicą, takich jak:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 listopada 2002 r. w sprawie uprawnień i obowiązków policjantów delegowanych do pełnienia służby poza granicami państwa (Dz.U. 2022, poz. 1815 z późn. zm.);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie należności pieniężnych otrzymywanych przez policjantów delegowanych do służby poza granicami państwa w kontyngencie policyjnym (Dz.U. 2002, nr 192 z późn. zm.);

---

²¹ Przykładowo, przez Kosowo biegną szlaki przemytu narkotyków do Europy Zachodniej (szlak Afganistan–Iran–Turcja–Bułgaria–Macedonia/Serbia–Kosowo–państwa UE oraz szlak Afganistan–Iran–Turcja–Grecja–Albania–Kosowo–Czarnogóra–państwa UE). Jest to również obszar działania zorganizowanych grup przestępczych trudniących się handlem ludźmi i organami ludzkimi. Problem stanowi też terroryzm; w 2014 r. w Kosowie aresztowanych zostało 60 osób, którym zarzucono utrzymywanie kontaktów z Państwem Islamskim i werbowanie bojowników dla tej organizacji. Szerzej na temat zagrożeń przestępczością i terroryzmem w Kosowie zob. m.in. M. Ickiewicz-Sawicka, *International Terrorism and Organized Crime in Balkans – an Attempt to Diagnose the Phenomenon*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2011, z. 10, s. 123; P. Pacuła, *Kosowo: problemy teraźniejszości, wyzwania przyszłości*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2012, nr 22, s. 114 i 115.

²² Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o Policji, ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ustawy – Prawo bankowe, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. 2001, nr 100, poz. 1084).

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie zatrudniania pracowników w kontyngentach policyjnych oraz ich wynagradzania (Dz.U. 2020, poz. 416 z późn. zm.);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu finansowania i działania kontyngentu policyjnego wydzielonego do realizacji zadań poza granicami państwa (Dz.U. 2003, nr 23 poz. 188);
- ustawa o weteranach działań poza granicami państwa z dnia 19 sierpnia 2011 r. (Dz.U. 2020, poz. 2055 z późn. zm.).

Uczestnictwo w operacjach pokojowych poza granicami kraju było jednym z czynników, który zwrócił uwagę na potrzebę zmian instytucjonalnych w Policji, polegających na konieczności stworzenia komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za międzynarodową współpracę policyjną, w tym również za kwestie związane z polskimi kontyngentami policyjnymi. Sytuacja pod tym względem podlegała ewolucji na przestrzeni lat²³ i w dużej mierze przybrała dzisiejszy kształt w 2008 r., kiedy w strukturach Komendy Głównej Policji utworzone zostało Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji. W ramach tego biura funkcjonuje Wydział Misji Zagranicznych i Oficerów Łącznikowych (wcześniej był to Wydział Kontyngentów Policyjnych i Oficerów Łącznikowych), a w jego składzie Zespół do spraw Misji Zagranicznych, który wykonuje szerokie spektrum zadań związanych m.in. z planowaniem, przygotowaniem i koordynacją udziału funkcjonariuszy Policji w misjach poza granicami kraju²⁴. Wydział zapewnia tym samym zarówno sprawną realizację zadań przez istniejące kontyngenty policyjne, zgodnie z ich zadaniami mandatowymi, jak też (uwzględniając wytyczne ministra właściwego do spraw wewnętrznych i ministra spraw zagranicznych) określa strategię i planuje przyszłe przedsięwzięcia w tym zakresie. Udział w operacjach pokojowych (w tym pod egidą ONZ) jest zatem czynnikiem dynamizującym zmiany instytucjonalno-prawne odnoszące się do Policji.

²³ Szerzej na temat ewolucji struktur odpowiedzialnych za międzynarodową współpracę Policji polskiej zob.: <https://kwartalnik.csp.edu.pl/kp/archiwum-1/2008/nr-32008/1084,Utworzenie-Biura-Miedzynarodowej-Wspolpracy-Policji-glowne-zalozenia-cele-zadani.html>, [dostęp: 28.07.2023].

²⁴ Szczegółowe zadania Zespołu do spraw Misji Zagranicznych zawarte zostały w § 9 pkt 1 decyzji nr 8/23 z dnia 13 czerwca 2023 r. Dyrektora Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i schematu organizacyjnego Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji, podziału zadań między dyrektorem a jego zastępcami oraz katalogu zadań komórek organizacyjnych.

Podsumowanie

Policyjne operacje pokojowe stały się nieodłącznym elementem aktywności Policji polskiej. Odnośnie do operacji pod egidą ONZ – to Policja wykazywała w nich aktywność przede wszystkim w latach 90. oraz w pierwszym dziesięcioleciu XXI w., po czym nastąpiło wycofanie się z nich, co należy ocenić negatywnie. Jak wspomniano powyżej, kontyngenty policyjne są wprawdzie nieliczne i posiadają stosunkowo niewielkie uprawnienia, jednak przynoszą korzyści, przede wszystkim o charakterze wizerunkowym, a także w zakresie zdobywania i wymiany doświadczeń. Angażowanie się w operacje pokojowe pod egidą ONZ nie stoi też w sprzeczności z udziałem w przedsięwzięciach organizacji regionalnych, takich jak UE, dlatego też pozytywnym krokiem było niedawne ponowne włączenie się w tego rodzaju inicjatywę ONZ, w postaci misji UNMISS. Należy mieć nadzieję, że aktywność Policji polskiej w tym zakresie będzie w przyszłości kontynuowana.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 1990, nr 30, poz. 179 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o Policji, ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ustawy – Prawo bankowe, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. 2001, nr 100, poz. 1084).

Decyzja nr 8/23 z dnia 13 czerwca 2023 r. Dyrektora Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i schematu organizacyjnego Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji, podziału zadań między dyrektorem a jego zastępcami oraz katalogu zadań komórek organizacyjnych.

Monografie

Bierzanek R., Symonides J., *Prawo międzynarodowe publiczne*, Lexis Nexis, Warszawa 2005.

Kasiński M., *Dobra publiczne, świadczenia publiczne, obowiązki publiczne*, [w:] *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, red. M. Stahl, Wolters Kluwer, Warszawa 2021.

Minkina M., *Misje i operacje pokojowe*, [w:] *Współczesne bezpieczeństwo*, red. W. Fehler, Adam Marszałek, Toruń 2003.

Pachocka M., *Globalne dobra publiczne w kontekście koncepcji zrównoważonego rozwoju w działalności WHO i UNDP*, [w:] *Zrównoważony rozwój a globalne dobra publiczne w teorii i praktyce organizacji międzynarodowych*, red. Latoszek E., Proczek M., Krukowska M., Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2016.

Artykuły

Chyliński A., *Powrót do Afryki*, „Gazeta Policyjna” 2022, nr 6.

Ickiewicz-Sawicka M., *International Terrorism and Organized Crime in Balkans – an Attempt to Diagnose the Phenomenon*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2011, z. 10.

Krzemińska A., *Udział polskich kontyngentów policyjnych w misjach poza granicami kraju*, „Obronność. Zeszyty Naukowe” 2015, nr 4 (16).

Pacula P., *Kosowo: problemy teraźniejszości, wyzwania przyszłości*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2012, nr 22.

Sieńko I., *Misje policyjne i oficerowie łącznikowi*, „Kwartalnik Policyjny” 2014, nr 4.

Zalewski P., *Międzynarodowa współpraca polskiej Policji w świetle teorii dóbr publicznych*, „Kultura Bezpieczeństwa” 2020, nr 37.

Źródła internetowe

I Rotacja Jednostki Specjalnej Polskiej Policji – SPU UNMIK Kosovo, <https://swmsw.pl/?p=827>.

Adamska I., Oblińska K., Kowalska-Goś D., *Utworzenie Biura Międzynarodowej Współpracy Policji – główne założenia, cele, zadania*, „Kwartalnik Policyjny” 2008, nr 3, <https://kwartalnik.csp.edu.pl/kp/archiwum-1/2008/nr-32008/1084,Utworzenie-Biura-Miedzynarodowej-Wspolpracy-Policji-glowne-za-lozenia-cele-zadani.html>.

Misje pokojowe – informacje ogólne, <https://info.policja.pl/inf/wspolpraca-miedzynarod/misje-pokojowe/47732,Misje-pokojowe-informacje-ogolne.html>.

UNGCI – Irak (1995-1996), <https://swmsw.pl/?p=376>.

UNMIK, https://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unmik.php.

UNMOT, https://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unmot.php.

UNTAES, http://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/untaes.php.

Wojciechowski Z., *Udział Policji RP w misjach pokojowych*, http://sbn.republika.pl/polic_mis_pok.html.

Polish Police Contingents in UN Peacekeeping Missions in 1992–2023

Summary

Participation in UN peacekeeping missions is one of the forms of international cooperation of the Polish Police, which is a statutory task of this formation. Polish police contingents sent as part of UN missions, although small in number, played a certain role in providing security, as well as brought promotional benefits, and also were significant for exchange of experiences and development of contacts with police forces of other countries. Participation in peacekeeping operations abroad also caused institutional and legal changes in the Polish Police.

Keywords: Police contingents, peacekeeping missions, UN, Polish Police.